

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และกำหนดขอบเขตของการเสนอผลการค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การสอนการเขียนในระดับประถมศึกษา
- ตอนที่ 2 การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์
- ตอนที่ 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

การสอนการเขียนในระดับประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการสอนการเขียนในระดับประถมศึกษา

ในการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องยึดแนวและคำเนิการสอนตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแม่บทที่ครูจะต้องทำความเข้าใจหลักสูตรให้ลึกซึ้ง รวมทั้งกระบวนการถ่ายทอดการสอน เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นมาตรฐานเหมือนกันทั่วไป ไม่ว่าจะเรียนอยู่ที่ใด และภาคการศึกษาใดก็ตาม และจากหลักสูตรพุทธศักราช 2521 นี้ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะทางด้านการเขียนซึ่งผู้เรียนจะต้องนำทักษะนี้ไปใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม ในหลักสูตรได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาภาษาไทยทางด้านการเขียนไว้ ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษาในด้านการเขียน
2. ให้มีทักษะในการเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันจะเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
3. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อและถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ

และสัมฤทธิ์ผล

4. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
สำหรับหลักสูตรการเขียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ไว้ดังนี้ คือ (2521: 57-61)

1. เขียนและสะกดคำตลอดจนสามารถเขียนวลี ประโยค และเขียนข้อความที่เคยเรียนรู้มาแล้วได้อย่างถูกต้อง

2. จัดลำดับความคิดในการเขียนได้

3. เชื่อมโยงความคิดกับการเขียนได้

4. เน้นใจความสำคัญของข้อความที่เขียนได้

5. เขียนตามแบบที่กำหนดให้ และเขียนอย่างเสรีจากความคิดสร้างสรรค์

6. ใช้ความรู้สึนึกคิด และวิจารณ์งานในการเขียนได้

7. นำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

8. ใช้เวลาว่างสำหรับแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและใช้การอ่านนำไปสู่การเขียนได้

9. ใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมการอ่านและการเขียนได้อย่างเสรีตามความสนใจ

และความสามารถของแต่ละบุคคล

10. เขียนให้ผู้อื่นอ่านแล้วเกิดความชื่นชมเข้าใจเหตุผลของเรื่องที่เขียนได้

11. อ่านและเขียนคำได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละระดับชั้น

12. สะสมคำทำเป็นบัญชีคำหรือสมุดคำศัพท์ของตนไว้ใช้เพื่อประโยชน์ในการเขียนได้

13. ใช้พจนานุกรมค้นหาคำศัพท์และความหมายได้ตามต้องการอย่างรวดเร็ว

ส่วนการเขียนในลักษณะสร้างสรรค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กล่าวถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เขียนตามแบบที่กำหนดให้ และเขียนอย่างเสรีจากความคิดสร้างสรรค์ได้

2. ใช้ความรู้สึนึกคิดและวิจารณ์งานในการเขียนได้

3. นำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

จากจุดมุ่งหมายของการเขียนในระดับประถมศึกษาที่ทางหลักสูตรได้กำหนดไว้นั้น จะเห็นได้ว่า มุ่งให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเขียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ โดยที่นักเรียนสามารถใช้ความคิดและจินตนาการของตนเองได้อย่างเต็มที่

การส่งเสริมการสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถม

ในการสอนเขียนในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ครูจะต้องเข้าใจและ ทราบว่าหลักสูตรได้ กำหนดให้สอนอะไร เมื่อศึกษาแล้วต้องแยกให้ได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่จะต้องสอนในระดับ ชั้นต่าง ๆ นั้น จะต้องสอนเขียนในด้านใดบ้าง และมีวิธีเขียนสร้างสรรค์ในลักษณะเช่นใดบ้าง เพื่อ เตรียมหาวิธีที่จะจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ สำหรับการ เขียนเรียงความจัดเป็นวิธีหนึ่งในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพราะนักเรียนสามารถใช้ความคิดและ จินตนาการ ของตนเองได้อย่างเสรี และแสดงออกมาโดยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เป็น เรื่องราวที่มีรูปแบบของการเขียนเรียงความ ให้ผู้อื่นได้ เข้าใจความคิดและความรู้สึกของตนเอง สำหรับวิธีการที่จะส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา ได้กำหนดไว้ตามระดับ ชั้น ดังนี้คือ (2521: 57-61)

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1. การเขียนจากรูปภาพ
2. เขียนประโยคสั้น ๆ
3. เขียนตามความนึกคิด
4. เขียนข้อความบรรยายง่าย ๆ
5. เขียนบรรยายภาพที่ตนเองวาด

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. เขียนบันทึกเหตุการณ์
2. เขียนนิทาน
3. เขียนบรรยายภาพ
4. เขียนข้อความหรือบทความแสดงความคิดเห็นสั้น ๆ
5. เขียนคำขวัญ
6. เรื่องที่เขียนโดยใช้จินตนาการ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. เขียนบรรยายภาพ
2. เขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิด

3. เขียนจากประสบการณ์
4. เขียนข้อความในบัตรอวยพรต่าง ๆ
5. เขียนคำแนะนำ ชักชวน โฆษณา

จากวิธีการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา ในระดับชั้นต่าง ๆ นั้น จะเน้นให้นักเรียนสามารถเขียนบรรยายตามความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเสรี แสดงความคิดและจินตนาการได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ผลงานมีคุณค่าในทางสร้างสรรค์ให้มากที่สุด

วิธีการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปของเรียงความ

วิธีการหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ก็คือ การเขียนเรียงความ เพราะเป็นการเขียนที่นักเรียนสามารถแสดงออกทางความคิด จินตนาการ ความรู้สึกของตนเองได้โดยเสรี ซึ่งอาจจะเป็นความคิดที่แปลกใหม่ และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังที่เมื่อนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงวิธีการและแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ(2517: 3-7) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางภาษา ซึ่งเป็นแนวคิดในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. แนะนำให้เด็กรู้จักงานสร้างสรรค์ทางภาษาที่ดี สมควรเป็นตัวอย่างได้ เช่น บทกลอนที่ไพเราะ เรื่องสั้นที่ถูกต้องหลักวิชา นิทานที่อ่านสนุก โดยอ่านให้ฟังหรือให้อ่านเอง
2. แนะนำให้เด็กสังเกตเสียงของคำที่มีสัมผัสคล้องจองกัน ทำให้เกิดความไพเราะและให้เริ่มหาคำมาพูด หรือร้อยกรองขึ้นตามใจความที่กำหนดให้ หรือที่เด็กสมัครใจจะคิดเอง
3. แนะนำให้สังเกตธรรมชาติ และเลือกพื้นคำที่จะพรรณานธรรมชาติได้ใกล้เคียงกับความจริง โดยพิจารณาจากตัวอย่างที่มีผู้เขียนไว้แล้ว และเปรียบเทียบแง่ดีแง่เสียของตัวอย่างนั้น ๆ
4. การยั่วยุให้เด็กสนใจที่จะแต่งคำประพันธ์หรือแต่งเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้น โดยเริ่มจากของง่ายไปหายาก เช่น อาจแปลงนิทานอีสบเรื่องง่าย ๆ เป็นกาพย์กลอน หรืออาจแทรกบทสนทนาขึ้นในนิทานเรื่องเดิม เพื่อให้มีรสชาติเพิ่มขึ้น
5. การประกวดงานประพันธ์ต่าง ๆ ตามโอกาส เช่น ประกวดบทร้อยกรองว่าด้วยดอกไม้ สัตว์ วันสำคัญ บุคคลสำคัญ ประกวดเรียงความ สนุทรพจน์ ตามเนื้อเรื่องที่กำหนดให้
6. การฝึกให้เขียนอย่างสม่ำเสมอ และตรวจแก้ติชม ส่งเสริมให้เกิดกำลังใจที่จะสร้างงานนั้น ๆ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

7. กิจกรรมและอุปกรณ์ ที่จะช่วยส่งเสริมในเรื่องนี้ เช่น
  - 7.1 เชิญวิทยากรที่ถนัดในการแต่งคำประพันธ์มาพูด แนะนำวิธีแต่ง
  - 7.2 ใช้เครื่องบันทึกเสียงอัดเสียงทำนองเสนาะจากคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ และนำมาเปิดให้นักเรียนฟัง
  - 7.3 หากภาพมาให้ นักเรียนเขียนพรรณนาเป็นบทร้อยกรองสั้น ๆ
  - 7.4 ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่กันหาตัวอย่างบทร้อยกรอง ร้อยแก้ว บทสุคดียวยพร บทความสารคดีต่าง ๆ มาติดป้ายประกาศ หรืออ่านให้เพื่อนในชั้นฟัง และวิจารณ์ว่าดีหรือบกพร่องอย่างไร
  - 7.5 หาสำนวนแต่งบทร้อยกรองหลาย ๆ สำนวนเปรียบเทียบให้ดูว่า แต่ละสำนวนดีหรือด้อยในเชิงเลือกเฟ้นคำ ข้อคิดที่แยบคาย และการเล่นสัมผัสนอกในเป็นอย่างไร
  - 7.6 เมื่อได้ฟังคำประพันธ์ หรือการพรรณนาความใด ๆ แล้ว อาจให้นักเรียนวาดภาพประกอบตามจินตนาการ หรือสร้างสรรค์งานศิลปะชนิดอื่น ๆ ขึ้นอีกก็ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น แต่งเป็นบทเพลง บทละคร วาดภาพ บั๊นรูป แกะสลัก เป็นการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาศิลปะศึกษา
  - 7.7 นำไปศึกษานอกสถานที่ เช่น วัดวาอารามที่สำคัญ โบราณสถานอื่น ๆ
  - 7.8 ให้หัดทำหนังสือพิมพ์ประจำวัน เพื่อนักเรียนจะได้มีโอกาสแต่งบทร้อยแก้ว ร้อยกรอง มาลงในหนังสือพิมพ์นั้น จัดให้นักเรียนมีประสบการณ์จริงในการกล่าวคำวยพร สุคดียวยพร ไร่อาลัย ในโอกาสที่เหมาะสม
  - 7.9 แนะนำให้รู้จักวิธีเล่นลับแลกลลอนสด ต่อสัทวา หรือประกวดดอกสร้อย
  - 7.10 ให้มีการร้องเพลงจากบทร้อยกรองที่นักเรียนแต่ง โดยใช้ทำนองเพลงไทยที่เหมาะสม
  - 7.11 รวบรวมบทร้อยกรองของนักเรียนที่แต่งได้ดีถึงขนาด คัดหรือพิมพ์ติดไว้ในสมุดรวมร้อยกรองของชั้น

นิตยา ฤทธิโยธี (2520: 62) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การปลูกฝังความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิด และการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ทัศนคติเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของครูเองก็เป็นสิ่งสำคัญที่สุดถ้าครูไม่ใจกว้าง ไม่อดทน

ไม่เห็นอกเห็นใจ ไม่ส่งเสริม หรือยอมรับความคิดของเด็กแล้ว เด็กก็ไม่กล้าที่จะเขียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้ ดังนั้นครูผู้สอนที่เข้าใจในเรื่องนี้ จะต้องเป็นผู้จดทน ใจเย็น แสดงความสนใจ กระตือรือร้น ในการที่จะปูพื้นฐานในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2520: 21) ได้เสนอแนะกิจกรรมการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้ เช่น ให้นักเรียนฝึกเล่าเรื่อง เรียงความจากภาพ ต่อเรื่องให้จบ แสดงละคร เขียนบันทึกโต้วาที เขียนข่าวรายวัน เขียนบรรยายการไปศึกษานอกสถานที่

ประชุมพร ศุภกรเจริญ (2520: 65) ได้กล่าวถึงแนวทางที่จะช่วยให้การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นผลสำเร็จได้ มีดังนี้

1. ครูควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเข้าใจว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีทางช่วยพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นในตัวเด็กได้ ครูควรยึดหลักว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น นอกจากเป็นผลงานใหม่ ๆ ที่แสดงออกทางการใช้ภาษามากกว่าหลักภาษาแล้ว ครูควรเน้นถึงการเขียนที่ดี มีคุณค่าและไม่ขัดต่อวัฒนธรรมด้วย

2. ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรมีการปูพื้นฐานการคิดแบบอเนกนัย คือ คิดในหลายแนวทางโดยการให้ตัวอย่างที่มีลักษณะสร้างสรรค์หลายแบบ อาจจะเริ่มด้วยการฟังครูอ่านเรื่องบทกลอน หรือข้อความที่น่าสนใจในรูปแบบต่าง ๆ ให้ฟัง การให้เด็กมีโอกาสพูดหน้าชั้นโดยใช้หุ่นมือเล่าเรื่องหน้าชั้น การให้ทำแบบฝึกหัดที่มีการวางโครงการอย่างดีแล้ว มีลักษณะคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ตอบหลาย ๆ แนว มีตัวอย่างให้อ่านมากพอควรและมีโอกาสทำงานในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีการอ่านและการแสดงผลงานของนักเรียนทุกคน

3. ครูควรให้กำลังใจและช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและรักการเขียนด้วยการชมเชยยอมรับ ไม่ตัดสินว่าใครถูก ผิด หรือดีกว่ากัน มีการวิจารณ์ร่วมกันเพื่อปรับปรุงผลงาน ครูจะต้องช่วยกล่อมเกล่าให้เป็นภาษาที่ดี และควรมีชั่วโมงที่สอนเกี่ยวกับหลักภาษาและไวยากรณ์ด้วยเพื่อเป็นการวางรากฐานทางภาษาให้กับเด็ก และนำไปใช้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

เฟอร์เนอร์ (Furner 1973: 406) ได้เสนอแนะลำดับขั้นการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังนี้

1. ขั้นจูงใจ ขั้นนี้เป็นขั้นให้ความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ขั้นนี้ครูต้องพยายามสร้างความรู้สึกให้นักเรียนอยากเขียน

2. ชั้นแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องที่สนใจ ชั้นนี้ครูต้องเปิด โอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดกันเพื่อให้เกิดแนวคิดเพิ่มขึ้น
3. ชั้นเขียน ชั้นนี้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองสนใจอย่างอิสระ
4. ชั้นแลกเปลี่ยนความคิดจากเรื่องที่เขียน หลังจากเขียนเรื่องเสร็จแล้ว ให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรื่องกันอ่าน เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดเพิ่มขึ้น
5. ชั้นติดตามผลกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม เช่น เขียนเรื่องที่ต่อเนื่องกัน หรือต้องแก้ไขข้อบกพร่องบางอย่าง

สมิธ (Smith 1969: 158-159, 161) ได้เสนอแนะการจัดสถานการณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และกิจกรรมที่ใช้ในการเขียนดังนี้

1. ครูควรจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว การสัมผัส การเห็น การได้ยิน ให้แก่เด็กในห้องเรียน เพื่อเป็นประสบการณ์ในด้านการฝึกประสาทสัมผัส
2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ด้วยคำพูดที่ไพเราะ
3. ฝึกให้เด็กพูดจากจินตนาการโดยใช้ภาพเป็นสื่อ
4. ช่วยเหลือเด็กให้สามารถถ่ายทอดคำพูด เป็นภาษาเขียนได้
5. ให้เด็กเขียนอย่างเสรี
6. รวบรวมผลงานของเด็กพิมพ์เป็นเล่ม

ส่วนกิจกรรมที่ใช้ฝึกในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

1. เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตตนเอง
2. สอนบันทึกประจำวัน
3. เขียนโคลงกลอน หรือเรื่องจากประสบการณ์ของเด็ก
4. เขียนเรื่องประเภทข่าวสั้น
5. เขียนเรื่องยาว
6. เขียนจดหมายถึงเพื่อน
7. แต่งกลอนวันเกิดหรือวันสำคัญอื่น ๆ
8. เขียนประกาศต่าง ๆ

นอกจากนี้ นิตยา ฤทธิโยธี (2520: 63-67) ยังได้เสนอแนะกิจกรรมในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งครูผู้สอนอาจนำไปดัดแปลงให้เหมาะสมกับความต้องการได้ กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

1. เสี่ยงอะไร
ให้นักเรียนเล่าหรืออธิบายสิ่งที่ได้ยินว่าเป็นเสี่ยงอะไร เช่น เสี่ยงพายุ เสี่ยงสัตว์รบกวน ฯลฯ
2. กล้องนักเรียน
ทำกล้องพิเศษขึ้นกล้องหนึ่ง สำหรับให้นักเรียนใส่หรือครอบ หรือเรื่องราวที่เขาเขียนไว้ วิธีนี้เป็นการช่วยเด็กให้เด็กที่ฉลาด อาย ไม่กล้าแสดงออกได้มีโอกาสเสนอความคิดเป็นลายลักษณ์อักษร
3. เรื่องเกี่ยวกับภาพ
ให้นักเรียนเขียนเรื่องสั้น ๆ จากภาพที่ครูนำมาให้ดู หรือเขียนเป็นบทสนทนาของตัวละครในภาพ
4. สิ่งที่คุณชอบ หรือไม่ชอบ
ให้นักเรียนเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบ โดยให้อธิบายความรู้สึกว่า เพราะเหตุใดจึงชอบ หรือไม่ชอบสิ่งนั้น สิ่งนี้
5. ต่อเรื่องให้จบ
ครูอ่านเรื่อง นิทานสั้น ๆ ให้ฟัง พอใกล้จะจบเรื่องครูหยุดอ่านแล้วให้นักเรียนเขียนต่อเรื่องให้จบ
6. คำอธิษฐาน
ให้นักเรียนเล่าสิ่งที่ตนอยากจะได้ หรืออยากจะเป็นมาให้ฟังประมาณ 3 อย่าง พร้อมด้วยเหตุผล

ธนู บุณยรัตพันธุ์ (2518: อัดสำเนา) ได้คิดค้นวิธีสอนเขียนโดยใช้นวัตกรรมประยุกต์วิทยาทางการสอน ซึ่งจัดเป็นลักษณะการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายวิธี ได้แก่

1. การสอนด้วยกรรงทรรศน์
2. การสอนด้วยร้อยแก่น

3. การสอนด้วยวิธีตั้งคำถาม
4. การสอนการใช้ภาษาด้วยสีและแสงประดิษฐ์
5. การสอนการใช้ภาษาด้วยเสียง
6. การสอนโดยวิธีใช้ร้อยกรองสัมผัส
7. การสอนการใช้ภาษาด้วยดนตรี
8. การสอนการใช้ภาษาด้วยภาพ
9. การสอนด้วยวิธีปะติดปะต่อ
10. การสอนด้วยข้อคิดคำคม
11. การสอนสร้างความคิดด้วยการจัดดอกไม้
12. การสอนโดยวิธีเล่นด้วยร้อยคำ
13. การสอนด้วยบทเพลง
14. การสอนด้วยบทร้อยกรอง
15. การสอนด้วยแผ่นบทความ

ฯลฯ

จากวิธีการและแนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า ครูผู้สอนจะต้องพยายามจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น โดยกระตุ้นและเร้าความคิดของนักเรียนให้แสดงออกโดยการเขียนบรรยายเป็นเรื่องราวตามที่นักเรียนต้องการ และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนพยายามสร้างผลงานใหม่ ๆ ในเชิงสร้างสรรค์ออกมาให้มากที่สุด

การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เป็นข้อความที่ยังมิได้มีผู้ใดได้ให้คำจำกัดความไว้โดยตรง เพราะเป็นการนำการเขียนเรียงความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มาผนวกเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึง การเขียนเรียงความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนที่จะอธิบายถึงการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

การเขียนเรียงความ

ความหมายของเรียงความ

การเขียนเรียงความเป็นทักษะการเขียนส่วนหนึ่งของการใช้ภาษาที่จำเป็นและสำคัญ

อย่างยิ่ง เพราะเป็นทางแสดงออกทางความคิดอย่างมีแบบแผน โดยอาศัยทั้งความรู้และความสามารถของผู้เขียนด้วย ใค้มีผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญทางภาษาได้ให้ความหมายของการเขียนเรียงความไว้ต่าง ๆ กัน คือ

เจือ สตะเวทิน (2517: 10) ได้ให้คำนิยามของเรียงความว่า เรียงความ คือ การประกาศความมีปัญญาของบุคคลออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

เปลื้อง ณ นคร (2512: 2) ให้ความหมายไว้ว่า การเรียงความตามนัยแห่งไวยากรณ์ คือ การเรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นภาษาเข้าใจชัดเจน นับเป็นที่รวมวิชาอันเกี่ยวกับภาษา การเรียงความมีความหมายรวมตลอดถึง การพูดจา สนทนา ปาฐกถา การเรียงความจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญสำหรับแสดงความรู้สึก ความต้องการ ความคิดให้ผู้อื่นทราบ

หลวงสำเร็จวรรณกิจ (2510: 8) ให้ความหมายว่า เป็นความชัดเจนแจ่มแจ้งเรื่อง ที่ออกจากความเข้าใจ เรียงความจึงประกอบไปด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ ความเข้าใจ ความชัดเจน และสติปัญญา

สิทธิ พินิจภูวดล และคนอื่น ๆ (2514: 8) กล่าวว่า เรียงความเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งซึ่งใช้สำนวนแบบความเรียง การเขียนเรียงความนั้น ผู้เขียนจะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด ความเห็น ความเข้าใจ ตลอดจนความรู้ให้ผู้อ่านได้รับทราบ

รัชนี้ ศรีไพรวรรณ (2520: 21) ได้ให้ความหมายของวิชาเรียงความไว้ว่า วิชาเรียงความ คือ วิชาที่ว่าด้วยการนำเอาประโยชน์ที่ให้ความมาเรียงให้ได้ลำดับติดต่อกันไปเป็นเรื่องราวสั้นยาวตามแต่เนื้อ เรื่องของหัวข้อเรื่องแต่ละระดับชั้นผู้เรียน วิชาเรียงความเป็นวิชาที่ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเสรีด้วยการพูดหรือการเขียน ในการเขียนเด็กจะต้องมีทักษะในเรื่องตัวสะกด การันต์ การอ่าน และการใช้ถ้อยคำภาษา ความสะอาดเรียบร้อย วิชาเรียงความจึงประมวลเอาทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนมาไว้ทั้งหมด รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และจินตนาการของเด็กด้วย

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า เรียงความเป็นเรื่องของการแสดงออกทางความคิดความรู้สึก ความเข้าใจของผู้เขียน แล้วถ่ายทอดออกมาโดยการเรียบเรียงเป็นภาษาเขียนที่เป็นระบบ จากการคัดเลือกถ้อยคำและลำดับความเพื่อให้ได้เนื้อ เรื่องที่ชัดเจนถูกต้องในการใช้ภาษา

องค์ประกอบของ เรียงความและลักษณะของเรียงความที่ดี
 ในเรื่องนี้ได้มีผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทยหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้
 สิทธา พินิจภูวคต และคนอื่น ๆ (2514: 109) กล่าวถึงองค์ประกอบของเรียงความ
 ไว้ดังนี้

1. คำนำ เป็นตอนเปิดเรื่องหรือส่วนที่ชักจูงผู้อ่านให้ติดตามอ่านต่อไป
2. เนื้อความหรือเนื้อเรื่อง เน้นใจความส่วนใหญ่ของเรื่อง เนื้อความจะมีลักษณะ
 อย่างใดขึ้นอยู่กับประเภทของเรื่อง
3. สรุปหรือบทลงท้าย เป็นการสรุปความคิดเห็นหรือนำเอาข้อความสำคัญมากกล่าว
 ย้ำให้เด่นชัดเพื่อให้ผู้อ่าน จับประเด็นความคิดสำคัญได้แน่นอนยิ่งขึ้น

เปลื้อง ณ นคร (2511: 217) ได้ให้องค์ประกอบของเรียงความไว้ว่า ในการเขียน
 เรียงความที่ดี ย่อมประกอบด้วยสิ่งสองสิ่ง คือ เนื้อเรื่องกับวิธีเขียน วิธีเขียนนั้น ก็ใช้หลักสี่ลา
 แห่งความเรียงร้อยแก้ว ส่วนเนื้อเรื่องนั้น ก็คือ สารหรือความรู้ นอกจากนี้ยังได้ให้ลักษณะของ
 เรียงความที่ดีว่าจะต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. เอกภาพ ได้แก่ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีใจความและความมุ่งหมายอัน
 สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว
2. สัมพันธภาพ คือ ความเกี่ยวโยงข้อความต่าง ๆ ต้องดำเนินไปเป็นลำดับต่อเนื่อง
 กัน
3. สารัตถภาพ คือ การเน้นใจความที่สำคัญ เรียงความเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมแบ่ง
 เป็นตอนย่อย ๆ จะเห็นได้จากย่อหน้าแต่ละย่อหน้า แต่ละตอน ต้องให้ข้อความเกี่ยวพันกันไป

หลวงสำเร็จวรรณกิจ (2510: 40) กล่าวไว้ว่า เรียงความต้องประกอบด้วยลักษณะ
 3 ประการ คือ ให้เข้าใจ ให้ความรู้ และให้เกิดสติปัญญา

ประภาศรี สีหอำไพ (2524: 340-341) กล่าวว่า เรียงความที่ดีนั้นจะต้องมีการ
 เสนอความคิดอย่างเป็นระบบระเบียบ มีความกระชับ แสดงความคิดได้ ชัดเจน และใช้ถ้อยคำ
 รูปประโยคได้ถูกต้องและเหมาะสมตามความนิยม

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2520: 61) กล่าวถึงลักษณะของเรียงความที่ดีว่า

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และประมวลข้อคิดสำคัญ ๆ เข้าที่จุดมุ่งหมายนี้้อย่างมีระเบียบ
2. ต้องมีเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของเรื่อง หมายถึง มีความคิดรวบยอดของเรื่องเด่นชัด และมีสัมพันธ์ภาพ คือ ความสัมพันธ์กลมกลืนกับความคิด ทั้งจะต้องมีสารัตถภาพ คือ การเน้นข้อคิดที่สำคัญ
3. ต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม คือ มีข้อความเปิดเรื่อง ปิดเรื่อง และดำเนินเรื่องตามสัดส่วนที่พอเหมาะ
4. ต้องมีการจัดลำดับเรื่องอย่างเหมาะสม โดยเขียนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เป็นหัวข้อสั้น ๆ แล้วนำมาเรียงลำดับให้เป็นระเบียบ

ชัยนันท์ นันทพันธ์ (2526: 17) ได้เสนอแนะลักษณะของเรียงความที่ดี โดยอาศัยหลักพิจารณา ดังนี้

1. เขียนเรียงความถูกต้องตามรูปแบบ
2. ความสมบูรณ์ ถูกต้อง เนื้อหาสาระดี
3. เรียงลำดับดี อ่านเข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษา
4. แจ่มแจ้งไม่ออกนอกเรื่องนอกประเด็น
5. มีความคิดแปลกใหม่ ท่วงทำนองการเขียนดี
6. ส่วนวนการเขียนดี รู้จักใช้สำนวน มีการเปรียบเทียบเปรียบเทียบ
7. การเรียงความรวมในรูปแบบ คือ มีย่อหน้าทุกครั้ง เมื่อเปลี่ยนเรื่องใหม่
8. รู้จักเลือกสรรข้อความ
9. เนื้อเรื่องต้องสมบูรณ์
10. ท่วงทำนองการเขียนที่ดี คือ การเขียนเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงความรู้ และคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ลอกเลียนคนอื่น

การเขียนเรียงความให้เป็นเรียงความที่ดีนั้น ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างมีหลักเกณฑ์และสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้เรียงความที่สมบูรณ์ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการเสนอความคิด โดยใช้ถ้อยคำที่อ่านเข้าใจง่าย กระชับรัดกุม และชัดเจน ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างถูกต้อง

จุดมุ่งหมายของการสอนเรียงความ

เปลื้อง ณ นคร (2516: 1) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเรียงความว่า คือ การฝึกฝนให้รู้จักสังเกต จดจำ คิดแล้วแสดงเรื่องที่คิด ที่สังเกต ที่จดจำออกมาเป็นคำพูด หรือ เขียนเป็นตัวอักษรให้ผู้อื่นอ่านหรือฟังแล้วเกิดความสนใจ เรียงความจึงเป็นเรื่องของความคิดและการแสดงความคิด

รองรัตน์ อิศรภักดี และ เทือก กุสุมา ณ อยุธยา (2505: 106) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดได้มีโอกาสถ่ายทอดความคิด ความรู้จักตนเองที่เกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นทราบ
2. ช่วยให้เกิดได้มีโอกาสเกิดความคิดสร้างสรรค์ คือ สามารถแต่งความจากความนึกคิดของตนเอง โดยเขียนเป็นเรื่องราวขึ้น ไม่จำเป็นต้องแต่งจากเรื่องที่ครูกำหนดให้เสมอไป เด็กอาจจะจินตนาการจากภาพและเรื่องราวที่สมมติขึ้นเป็นเรื่องราวลึกลับ ตลกขบขัน จากความนึกคิดของตนเอง
3. ช่วยให้เกิดรักการเขียน เพราะสามารถเขียนด้วยความสนใจ ตั้งใจ ไม่ได้ถูกบังคับให้เขียนแต่เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
4. การที่เด็กได้เขียนเรียงความเสมอ ๆ ย่อมช่วยให้เด็กได้ใช้เวลานี้ให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนวิชาในสาขาอื่น ๆ ด้วย เพราะการเขียนเรียงความช่วยให้เกิดทักษะในการเขียน รู้จักใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม รู้จักลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ตลอดจนรู้จักสรุปความคิดเห็นต่าง ๆ ของตนเอง ประกอบในการเขียนเรียงความด้วย

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2514: 54-55) ได้สรุปจุดมุ่งหมายทั่วไป คือ ให้ผู้เรียนสามารถสื่อภาษาเป็นลายลักษณ์อักษรตามความรู้สึกนึกคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ รู้จักนำความรู้จากวิชาหลักภาษาไทยมาใช้ในการเขียน เช่น การผูกประโยค รู้จักการลำดับเรื่อง และรู้จักใช้สำนวนโวหาร

เพ็ญศิริ ภักดิ์อุทธรณ์ (2521: 26) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของการเขียนเรียงความ คือ การถ่ายทอดความคิดความรู้สึกออกมาให้ผู้อื่นทราบ การที่เด็กจะแสดงออกมาได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า การเร้ามีความจำเป็นอย่างยิ่งและทำได้หลายวิธี เช่น การสนทนาโต้ตอบ การซักถาม การเล่าเรื่อง การใช้อุปกรณประกอบ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยเร้าให้เด็กเกิดแนวความคิด เมื่อเกิดแนวความคิดแล้ว เด็กก็สามารถที่จะแสดงออกมาได้ทั้งการพูดหรือการเขียน

อรุณี สติศย์ภาคีกุล (2524: 86) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการสอนเรียงความ เพื่อที่จะให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการเขียน ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการของตนเอง โดยเรียบเรียงออกมาเป็นตัวหนังสือและคำพูด

ดังนั้น ในการเขียนเรียงความ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้สื่อความคิดของตน โดยแสดงออกมาทางภาษาเขียน ให้ผู้อื่นได้เข้าใจ โดยนำหลักทางการใช้ภาษามาประกอบการเขียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมุ่งให้รู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ให้สามารถแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นอิสระ และรู้จักการเขียนในเชิงสร้างสรรค์อีกด้วย

หลักและวิธีการสอนเขียนเรียงความ

หลักเกณฑ์และวิธีสอนเรียงความนั้น ได้มีผู้เสนอแนะไว้ต่าง ๆ ดังนี้

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2521: ๖๓) กล่าวว่า หลักและวิธีการสอนไว้ว่า การสอนเขียนควรเน้นให้เด็กมีความคิดอย่างอิสระ ไม่ควรให้เด็กเขียนจากการจำเนื้อเรื่องที่ครูเล่าเพียงอย่างเดียว เรื่องที่เขียนควรเป็นทั้งเรื่องที่ครูกำหนดให้ และนักเรียนคิดเองด้วย การเขียนเรียงความอาจทำควบคู่กับการพูดและครูไม่ควรตำหนิเงินเด็กเสียกำลังใจ

สุจริต เพียรชอบ (2512: 120-121) ให้ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการสอนเรียงความว่าครูควรชี้แจงให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการเขียน ตลอดจนการใช้ภาษาเขียนที่ถูกต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนการเขียนอยู่เสมอ โดยครูอาจจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเขียนเพิ่มเติม

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2508: 12) เสนอไว้ว่า การสอนเขียนก็ควรใช้กฎแจ่มใสคืออกเพื่อที่จะไขเข้าสู่ประตูแห่งความสำเร็จ คือ

1. ขึ้นสอนทักษะเบื้องต้น ครูต้องพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่ต้องการฝึก ครูควรให้หลักเกณฑ์
2. ขึ้นฝึกให้ใช้ทักษะ อาจทำได้โดยฝึกรวมกันทั้งห้อง หรือให้ฝึกที่ละคน ฝึกให้เรียนตามใจสมัคร คือ ให้เขียนอะไรก็ได้ ฝึกการย่อเรื่องจากบทความในหนังสือพิมพ์ จากเรื่องราวที่น่าสนใจอื่น ๆ ฝึกการวิจารณ์
3. ขึ้นจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กได้ใช้ทักษะเพิ่มเติม เช่น การจัดหนังสือพิมพ์ของชุมนุม และจัดบันทึกประจำห้อง การหัดวิจารณ์บทความ ฯลฯ

4. ชั้นแก้ไขข้อบกพร่อง วิธีที่จะชี้ให้เห็นว่าคุณพบข้อบกพร่องอาจทำได้โดยเอาเรียงความ
ของนักเรียนมาชี้ให้เห็นที่ผิดเหล่านั้น เป็นต้น

สมพร มั่นตะสูตร (2526: 150-152) ได้เสนอแนะแนวการสอนเขียนกลาวโดยสรุป
ดังนี้

1. ให้นักเรียนเลือกเรื่องที่จะเขียนด้วยตนเอง ครูอาจชี้แนะเรื่องที่เหมาะสมกับวัย
ของนักเรียน
2. ยั่วยุให้นักเรียนเกิดความคิดอยากแสดงออกทางความคิดผ่านการเขียน ด้วยการ
ชักชวนสนทนาถึงสิ่งที่น่าสนใจที่อยู่รอบตัว อาจเป็นสิ่งแคว้นล้อม เหตุการณ์หรือข่าวประจำวัน
3. ใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม เช่น ทุนรูปสัตว์ต่าง ๆ ภาพ ทุนจำลอง ของจริง
เพื่อฝึกให้เขียนบรรยายโวหาร พรรณาโวหาร หรือเขียนเรียงความตลอดเรื่อง
4. นำตัวอย่างเรียงความที่ดี ๆ มาให้นักเรียนอ่านให้มาก ๆ
5. ให้นักเรียนผูกเรื่องจากคำศัพท์ที่ครูให้ หรือให้นักศึกษารวบรวมคำแปลก ๆ จาก
หนังสือพิมพ์มาแล้วนำมาผูกเรื่องใหม่ เป็นการส่งเสริมจินตนาการ
6. ครูและนักเรียนช่วยกันวางโครงเรื่องที่น่าสนใจ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องตาม
โครงเรื่องที่น่าสนใจ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องตามโครงการเรื่องที่ได้ออกไว้
7. การเขียนเรียงความเชิงวิชาการ ครูต้องแนะนำแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาและวิธีการ
เขียนเรียงความเชิงวิชาการให้ก่อน
8. เมื่อพบข้อบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นการจัดลำดับเรื่องราว การใช้ถ้อยคำ ส่วนวน
โวหาร การผูกประโยค ครูต้องแก้เป็นลายลักษณ์อักษรให้นักเรียนทุกคน และนำข้อบกพร่องมา
เสนอหน้าชั้นพร้อมแก้ไขให้ดูเป็นแบบอย่าง
9. คัดผลงานเขียนเรียงความที่ดีของนักเรียนในชั้นมาอ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง เพื่อส่งเสริม
ในด้านกำลังใจที่จะเขียนให้ดีขึ้น
10. อาจสอนเรียงความโดยการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันเขียนบ้างก็ได้
11. ให้นักเรียนแสดงอารมณ์ของตนและพฤติกรรมที่นักเรียนคาดว่าตนเองจะทำเมื่อเกิด
อารมณ์ต่าง ๆ เช่น รัก โกรธ เกลียด เหวง ฯลฯ
12. ให้นักเรียนถอดคำประพันธ์หรือสุภาษิต แล้วเขียนเป็นเรียงความที่สละสลวย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2528) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเขียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในด้านวิธีการสอนส่วนมากเน้นการเขียนประเภทจดคำบรรยาย การเขียนบันทึกจากเรื่องที่อ่านหรือได้ฟัง. การเขียนประเภทสร้างสรรค์ หรือวิชาการมีน้อยมาก และวิธีที่สอนเขียนจะใช้วิธีสมัยเก่า โดยมีการนำสื่อการสอนและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยสอนน้อยมาก

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าในการสอนเขียนเรียงความนี้วิธีการที่สลับซับซ้อน และยากที่จะให้ผู้เรียนเขียนเรียงความได้ดีบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ครูก็สามารถจะช่วยนักเรียนได้ โดยการฝึกให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดของตนเองออกมาอย่างเป็นอิสระ และควรฝึกให้เด็กเขียนอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมความคิด ความสามารถของผู้เรียนให้มากที่สุด และครูควรเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนอย่างทั่วถึงทุกคน นอกจากนี้ครูจะต้องส่งเสริมความสามารถและเป็นกำลังใจให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเขียนเรียงความ

การประเมินผลการเขียนเรียงความ

ในการสอนเขียนเรียงความ นอกจากต้องอาศัยวิธีการสอนต่าง ๆ แล้ว การประเมินผลก็เป็นกระบวนการสอนที่สำคัญ เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการเขียนของนักเรียน สำหรับแนวในการตรวจและประเมินผลการเขียนเรียงความได้มีผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2514 : 80) มีหลักในการให้คะแนนเรียงความโดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ คือ เนื้อหา 50% แบ่งออกเป็นข้อเท็จจริง 30% และความคิด 20% ส่วนวนภาษา มีการใช้ถ้อยคำสำนวนและโวหาร 30% แบบคือการวางรูปแบบเรียงความมี ย่อหน้า เว้นวรรคตอน เครื่องหมายวรรคตอน อักษรวิเศษ 20%

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518: 11-12) ได้เสนอข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนแต่ละเรื่องดังนี้คือ

1. เนื้อเรื่อง คำนึงถึงแนวคิด การจัดลำดับความคิด การขยายความคิดให้ชัดเจน
2. การใช้ภาษา พิจารณาการใช้คำ การผูกประโยค การสร้างย่อหน้าที่สมบูรณ์
3. รูปแบบ ให้พิจารณาว่าทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนแต่ละชนิด เช่น บทความเรื่องสั้น เรียงความ ย่อความ ฯลฯ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ คำนึงถึงเรื่องสะกดการันต์ ลายมือและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

นอกจากนี้ ยังได้แบ่งคะแนนการตรวจเรียงความไว้ ดังนี้

เนื้อเรื่อง	40%
การใช้ภาษา	40%
รูปแบบ	10%
กลไกประกอบการเขียน	10 %

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2520: 179) มีหลักการตรวจและให้คะแนนเรียงความ

ดังนี้

1. ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนไว้ก่อน คือ ถ้าพอใจมากจะให้คะแนน 16 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 20 พอใจพอประมาณคะแนนจะอยู่ในระหว่าง 14-15 และที่พอใจ น้อยหรือไม่พอใจ จะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ ระหว่าง 10-13 คะแนน

2. อ่านครั้งแรกดูเป้าหมายของเรื่องที่เขียน ดูวิธีพูดว่าสนใจหรือไม่ ภาษาฟังราบรื่นไหม

3. ดูความยาวของเนื้อเรื่อง ต้องยาวพอสมควรกับที่กะไว้ให้ได้

4. ดูสิ่งประกอบอื่น ๆ เช่น การเว้นวรรคตอน เขียนซ้ำซาก ใช้คำวกวน

เรื่องอุไร กุศลาลัย (2518: 10) ให้หลักการตรวจเรียงความไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่องให้ 50 % ประกอบด้วย ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น มีความยาวไม่น้อยกว่า 1 หน้า

2. แบบรูปให้ 20 % เช่น การย่อหน้า การใช้เครื่องหมายวรรคตอน เว้นวรรคตอน ถูกต้องหรือไม่ ตลอดจนตัวสะกด

3. ส่วนวนให้ 30% มีความดี ประโยครัดกุม กระชับ มีลีลา รู้จักเปรียบเทียบ รู้จักใช้สำนวนโวหาร

4. เบ็ดเตล็ดให้ 10% เช่น เขียนตัวหนังสือไม่ขัด อ่านยาก เขียนสกปรก มีรอยลบ ชูคม่า

ในการประเมินผลการเขียนเรียงความนั้น เพื่อต้องการให้ผู้เรียนได้ทราบถึงระดับความสามารถในการเขียนของตนเอง และให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะทางการเขียนเรียงความให้สูงขึ้น ฉะนั้นในการตรวจให้คะแนนต้องมีเกณฑ์ที่เที่ยงตรง และวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดโดยดูตามหลักเกณฑ์การเขียนอย่างถูกต้อง และสัดส่วนของคะแนนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่เขียน ตลอดจนสอดคล้องกับวัยและความสามารถของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ด้วย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เจือ สตะเวทิน (2522: 3) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งถือกันว่าเป็นการเปิดเผยความฉลาดของนักเรียนเป็นรายบุคคลอีกด้วย

ฐปะนีย์ นาคกรทรพ (2526: 6) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตน เขียนสารออกมาด้วยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่านและผู้ฟัง และให้ความรู้สึกในทางเพลิดเพลินเจริญใจ ประทับสติปัญญาไปด้วยในตัว

ประภาศรี สีหอำไพ (2527: 31) กล่าวว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำและความจากจินตนาการของตนเอง โดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น

ทอแรนซ์ (Torrance 1970: 244) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียน แสดงความคิดที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่ผิดแผกแตกต่างไปจากธรรมชาติได้

เฟอร์เนอร์ (Furner 1973: 544) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนได้แสดงความรู้^{ที่}ลึกซึ้ง^{ที่}คิด เพราะการได้แสดงออกเช่นนี้ เป็นความคิดริเริ่มตามธรรมชาติ ประสบการณ์ของนักเรียนจะมีความหมายมากขึ้นเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเขียนออกมา ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนอย่างสร้างสรรค์

จากความหมายของผู้รู้ทั้งไทยและต่างประเทศ อาจกล่าวสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนที่มาจากความคิดหรือจินตนาการที่แปลกใหม่ของผู้เขียน ประกอบด้วยความคิดริเริ่มที่สร้างสรรค์และให้ความรู้แก่ผู้อ่านด้วย

ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

งานเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานที่อาศัยความประณีตบรรจง และมีจุดมุ่งหมายที่สูงกว่างานเขียนธรรมดา ฉะนั้นการเขียนงานเชิงสร้างสรรค์ จึงมีรูปแบบลักษณะเฉพาะตัว ดังที่มีผู้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ (2522: 10) กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้คือ

1. มีจินตนาการ
2. สำนวนภาษาคี
3. มีคุณค่าทางด้านจิตใจและสติปัญญา

ชนะ เวชกุล (2524: 25) ให้ลักษณะอันเป็นองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการโดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้น ให้เป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านได้รสและความรู้สึกคล้ายตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน
2. สำนวนภาษาคี คือ ต้องเลือกเฟ้นพจน์เพื่องด้อยค่าและประโยคให้สละสลวยน่าอ่านน่าฟัง มีท่วงทำนองในการเขียนที่ ไม่กระทบกระเทือนเสียชื่อเสียง
3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรื่องปัญญา และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523: 7) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ให้ความแปลกใหม่
2. ใช้ภาษาคมคายกะทัดรัด

3. สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้ฟังได้
4. เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิต และก่อให้เกิดจินตนาการทางที่ตีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจ เป็นต้น

สมพร มั่นตะสูตร (2525: 30) ได้กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์และสรุปลักษณะของงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การเขียนที่มีเรื่องราวจากความรู้เดิม ความคิดในทัศนะของผู้เขียนอันเป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สั่งสมมา
2. งานเขียนซึ่งเขียนจากจินตนาการ ความนึกคิดโดยไม่คัดลอกคัดแปลงหรือจำเรื่องราวมาจากคนอื่น ๆ
3. งานเขียนซึ่งเขียนตามความสนใจ และความสมัครใจของผู้เขียน ผู้เขียนมีโอกาสเลือกเรื่องที่เขียน ไม่ได้เขียนเพราะถูกบังคับ
4. งานเขียนที่เสนอความคิดเก่าในแนวใหม่ งานเขียนนั้นต้องให้สิ่งใหม่หรือความคิดใหม่แก่ผู้อ่าน หรือให้แนวคิดใหม่ที่ชวนให้ติดตามอ่านต่อไป
5. เป็นงานเขียนที่เขียนอย่างมีศิลปะเชิงภาษา ใช้สำนวนการเขียนที่ดี ใช้ถ้อยคำภาษาที่มีความหมาย
6. เป็นงานเขียนที่มีคุณค่าต่อจิตใจและสติปัญญา โดยให้ความเพลิดเพลินและความประทับใจแก่ผู้อ่าน

ดังนั้นลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องเป็นงานที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่น่าสนใจ มีจินตนาการที่แปลกใหม่ และให้คุณค่าแก่ผู้อ่านทั้งทางด้านความเพลิดเพลินและประดับสติปัญญาด้วย

คุณค่าของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เบอร์นี, โบรวแมน และ โลว์ (Burn, Broman and Low 1974: 189-192) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีคุณค่าต่อครูและนักเรียนมาก ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อนักเรียน คือ

1. ทำให้จิตใจกล้าแข็ง คิดอย่างรวดเร็ว
2. ให้เด็กได้แสดงความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ และมีสุนทรียภาพ

3. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองความสามารถในการเขียน
4. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด ความเข้าใจ และแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่ได้

พบเห็น

สำหรับครู การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์อยู่หลายประการ คือ

1. เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
2. เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล
3. รู้แจ้งเห็นจริงถึงความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของเด็ก

9

แอฟริเก้ท (Applegate 1949: 3-6) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ครมนำการเขียนเชิง

สร้างสรรค์มาจัดไว้ในโปรแกรมการเรียนว่า

1. เป็นเครื่องมือทางสังคมที่จำเป็น
2. เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูเข้าใจเด็ก
3. เป็นโอกาสที่จะให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ
4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะเป็นงานที่ทำให้เด็กซื่อสัตย์ได้ภาคภูมิใจที่ตนสามารถ

สร้างงานเขียนได้

5. เป็นหนทางที่จะช่วยให้ครูได้ค้นพบความสามารถและกระตุ้นพรสวรรค์ที่อยู่ในตัวเด็ก

จากประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อครูและนักเรียนหลายประการดังกล่าว จะเห็นว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีคุณค่าอย่างยิ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความคิด และจินตนาการในตัวเด็ก เพื่อจะได้ช่วยกันส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถได้พัฒนาความคิดของตน ในทางสร้างสรรค์ให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ไทดี้แมน และปุตเตอร์พิล (Tidyman and Putterpil 1974: 22) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เพื่อให้เด็กได้แสดงออกซึ่งประสบการณ์ที่เคยได้รับ เพื่อการแสดงออกอย่างเสรี และเพื่อวางรากฐานความพอใจในวรรณคดีขึ้นในเด็ก การแสดงออก โดยการเขียนอย่างสร้างสรรค์นั้นต้องแสดงแนวความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ ทั้งนี้โดยการใช้ถ้อยคำที่งดงาม มีความไพเราะ

พอล แมคคี (Paul Mckee 1965: 243-244) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายพื้นฐานในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า

1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขาผ่านพบมา
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดีที่มีอยู่ในตัวเด็กให้สร้างสรรค์ผลงานทางวรรณคดีที่ให้ความรู้สึกน่าสนใจ และมีลักษณะของภาษาที่ดี
3. เพื่อส่งเสริมและเร้าใจให้เด็กสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดีที่ดี
4. มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของหลักภาษา

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531: 34) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายหลักของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี คนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้
3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม
4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริมการสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจนเป็นรายบุคคล ด้วยการออกความเห็นและชมเชยส่วนที่ดี
5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ
6. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

ประเทิน มหาพันธ์ (2519: 124) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายหลักของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี คนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้

3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม

วรรณพร ภิรมย์รัตน์ (2524: 18) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า

1. เพื่อให้เด็กมีโอกาสฝึกทักษะการใช้ภาษาเขียน เพื่อสื่อความคิด ความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอย่างเสรี

2. เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเขียนภาษา และกระตุ้นให้มีความสนใจงานด้านวรรณศิลป์

3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีพื้นฐานทางภาษาดีอยู่แล้ว และมีความสนใจฝึกทักษะการใช้ภาษา ให้มีโอกาสฝึกได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

จากจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของนักเรียนให้รู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ และยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเสรี โดยแสดงออกมาเป็นภาษาเขียนให้ผู้อื่นได้เข้าใจความคิดของตนเอง

หลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น นักเรียนต้องอาศัยประสบการณ์ การเรียบเรียงลำดับความคิด ความรู้สึก และการถ่ายทอดความคิดเห็นออกมาเป็นเรื่องราว เป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ดังนั้นในการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ ครูจึงควรคำนึงถึงหลักการสอนเป็นสำคัญ ดังที่ นิธยา ฤทธิโยธี (2518: 61) ได้กล่าวว่า การวางโครงการเพื่อการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ต้องกระทำโดยรอบคอบ เพราะมีความสำคัญมาก นักเรียนต้องได้รับการช่วยเหลือแนะนำ ให้รู้จักการวางระเบียบความคิดให้เป็นไปตามลำดับ

ประเทิน มหาพันธ์ (2519: 163) ได้กล่าวถึงหลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้คือ

1. บรรยากาศและสภาพการณ์ ครูผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการที่นักเรียนจะแสดงออก กล่าวคือ นักเรียนต้องรู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจ เป็นตัวของตัวเอง สิ่งแวดล้อมในการแสดงออกไม่ควรจำกัดตายตัว เช่น เรื่องเวลา อุปกรณ์ กิจกรรม ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดที่อิสระได้

2. ประสบการณ์ เด็กจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์โดยตรงที่ตนได้รับ เช่น จากการเดินทาง การทดลอง ฯลฯ นักเรียนต้องการประสบการณ์ที่แท้จริงและสม่ำเสมอ ฉะนั้นในการเรียนการสอนควรสร้างความสนใจให้กับ นักเรียน และจัดหาอุปกรณ์ช่วยอย่างพร้อมเพียง เมื่อนักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้น ก็จะนึกออกเขียนเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ยินได้ฟังมา

3. ครูผู้สอน ความสนใจและความเอาใจใส่ของครู มีปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ครูควรจะถูกฝังความเป็นคนช่างสังเกต ความมหัศจรรย์ และความสำคัญต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันลงไว้ในตัวเองให้มากที่สุด จะได้เป็นผู้ที่มองเห็นอะไรได้แจ่มแจ้ง มีชีวิตจิตใจ ควรปลูกฝังความกระตือรือร้น ความพลัดเปลี่ยนในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ แปลก ๆ ให้กับนักเรียน

สมบัติ มหเรศ (2519: 398-399) ก็ได้กล่าวถึงหลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้คือ

1. การให้นักเรียนได้แสดงแนวความคิดใหม่ ๆ และมีความหมาย ถือเป็นภาระหน้าที่สร้างสรรค์
2. การเขียนสร้างสรรค์ควรมีหลายแบบ ตามความต้องการของนักเรียน ครูควรยอมรับการเขียนในระยะแรก ๆ แม้จะเป็นการเขียนเพียงประโยคเดียว หรือความคิดเดียวก็ตาม
3. สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น สนับสนุนให้นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ การเขียนตามที่นักเรียนสนใจย่อมถือเป็นเรื่องสำคัญ
4. กระตุ้นให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิมมาเขียน

นอกจากนี้ สมิต (Smith 1973: 9) ยังได้แนะนำหลักการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้หลายข้อ คือ

1. จะต้องมีสิ่งใหม่ ๆ แตกต่างกันออกไป หรือมีลักษณะเฉพาะตัว สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึง คือ ผลผลิตและกระบวนการที่ใช้กันต้องใหม่ เช่น การสอนแบบสร้างสรรค์ เรื่องโคลงกลอน นักเรียนต้องผลิตโคลงกลอนใหม่ ๆ
2. เน้นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบอเนกนัยนี้มิได้หมายถึงคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว การคิดแบบนี้ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ ความ

เข้าใจ ความคิดรวบยอดต่าง ๆ มาใช้ในลักษณะใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดคำตอบใหม่ ๆ หลายคำตอบ

3. การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องการแรงจูงใจเป็นอย่างมากที่จะก่อให้เกิดกระบวนการคิด เช่น บรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด การชมเชย การกระตุ้น ให้นักเรียนคิด ให้นักเรียนได้ทำงานตามสบาย

4. ไม่ควรกำหนดคำตอบตายตัวไว้ในใจของครู เพราะอาจจะทำนายไม่ได้ว่าผลงานของนักเรียนจะออกมาในรูปใด ครูผู้สอนไม่ควรตัดสินว่า ผลงานของนักเรียนผิดหรือถูก เพียงแต่เป็น ผู้ช่วยตรวจแก้ไขการใช้ภาษาของนักเรียนเท่านั้น

5. กระบวนการในการทำงานมีความสำคัญเท่ากับผลงานของนักเรียน

6. ควรใช้คำถามหรือสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดคำตอบหลาย ๆ ประการ เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กคิดไปได้หลาย ๆ แนว ข้อปัญหาหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความคิดนั้น ควรจะเป็นสิ่งที่เด็กคิดได้จากการทรงจำ การสังเกตจากที่เคยพบ เคยเห็น หรือเคยได้ยินมาก่อน ครูควรยอมรับความคิดเห็นของทุกคน โดยไม่มีการตำหนิความคิดของใครว่าใช้ไม่ได้หรือโง่

7. การสอนแบบนี้ควรจัดห้องเรียนให้สบาย และควรมีอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็นในการทำงานแบบฝึกหัด

8. การให้อ่านเรื่องและเขียนอย่างสร้างสรรค์หลาย ๆ แนว จะช่วยให้นักเรียนรู้จักแนวทางในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น

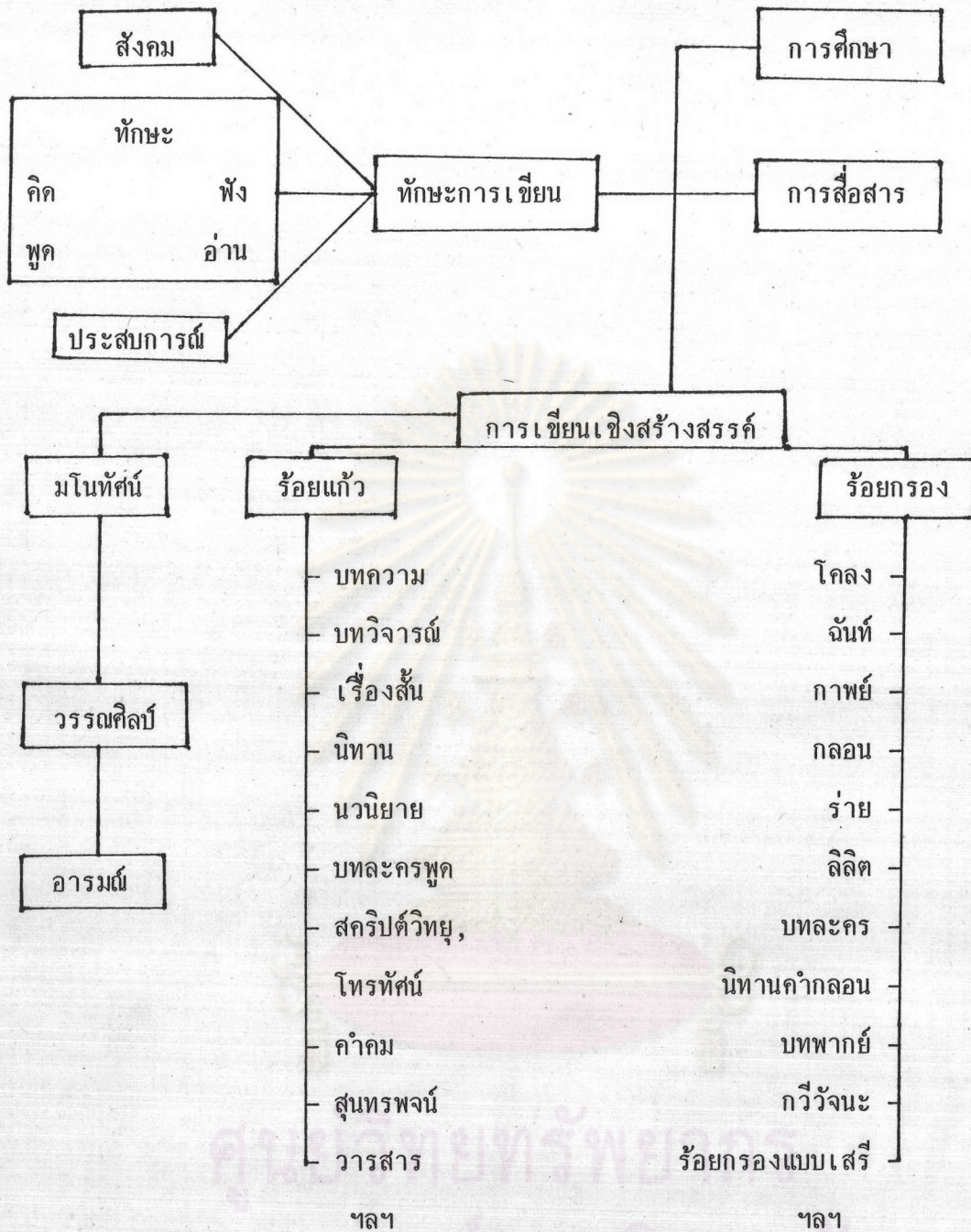
9. กระบวนการสอนควรเป็นประชาธิปไตย สร้างกฎในการเรียนร่วมกัน

10. การสอนแบบสร้างสรรค์ คือ การกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดของตนออกมา ครูควรเน้นและชมเชยความแตกต่าง ลักษณะเฉพาะ ความเป็นตัวของตัวเอง และความคิดริเริ่ม

วีณา วิสเพ็ญ (2525: 224-225) ได้เสนอหลักสำคัญบางประการในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อนักเรียนมีความรู้สึกอยากคิด อยากเขียน อยากแสดงออก ครูจะต้องแนะแนวทางสร้างสภาพการณ์ที่จูงใจให้นักเรียนอยากคิด อยากเขียน และอยากแสดงออก

2. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ประสพการณ์ แนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน องค์ประกอบทางวรรณศิลป์ และแรงบันดาลใจ การเรียนการสอนจึงควรเป็นไปเพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวให้บังเกิดในตัวผู้เรียนสามารถสรุปเป็นรูปแบบการสอนได้ดังนี้

แผนสรุปแบบจำลองแนวคิดในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ วิภา วีส์เพ็ญ

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า หลักในการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์นั้น ครูจะต้องมีความเข้าใจและเอาใจใส่นักเรียน พยายามสนับสนุนโดยการจัดสร้างบรรยากาศให้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และยอมรับผลงานความคิดแปลกใหม่ของนักเรียน เพราะนักเรียนแต่ละคนต่างมีประสบการณ์ที่ได้รับแตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมให้นักเรียนสามารถวางแนวทางในการเขียนงานสร้างสรรค์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

รูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531: 39-40) ได้เสนอแนะรูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ 21 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. จัดหมู่เขียนเรื่องบนกระดาน
2. ให้ประโยค 2-3 ประโยค แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องต่อเองเป็นเรื่องสั้น ๆ อาจจะมีประมาณ 5-8 ประโยค ความยาวของเรื่องขึ้นอยู่กับระดับชั้นและวัย
3. เขียนบรรยายภาพ
4. ให้รูปภาพที่นักเรียนรู้จัก ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ
5. ให้คำที่มีความหมาย เป็นคำที่นักเรียนรู้จักตามวัยของเขาแล้วนำคำนั้นมาเขียนเรื่อง
6. ให้ภาพ ให้คำ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับภาพ และนำคำที่ให้มาเขียนให้อยู่ในเรื่องเกี่ยวกับภาพ
7. ให้ภาพ ให้ชื่อเรื่อง ให้ข้อความ 2-3 ประโยค ให้นักเรียนเขียนเรื่องต่อให้จบ
8. ให้ประโยคหลาย ๆ ประโยคที่มีความสัมพันธ์ ให้นักเรียนเขียนต่อให้จบและตั้งชื่อเรื่องด้วย
9. ให้ภาพมา ให้เขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับภาพ
10. ให้ภาพ ให้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ
11. ให้เขียนแสดงความต้องการ
12. เขียนเล่าประสบการณ์
13. ให้เขียนโฆษณาขายสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งแล้วแต่ว่าจะ เป็นของชนิดใดก็ได้ตามความพอใจของผู้เขียน
14. ให้เขียนคำขวัญเกี่ยวกับภาพหรืออาจจะเขียนคำขวัญแล้ววาดภาพประกอบ
15. ให้ชื่อเรื่อง นักเรียนเขียนเรื่องจากชื่อเรื่อง ความสั้นยาวตามระดับชั้นและวัย
16. เขียนข้อความในลักษณะการอวยพร เช่น อวยพรวันเกิด อวยพรวันปีใหม่ ฯลฯ
17. เขียนกลอนง่าย ๆ บรรยายสิ่งต่าง ๆ เช่น ชมความงามของดอกไม้ ปลา นก ฯลฯ
18. เขียนนิทานกลอนสั้น ๆ
19. เขียนเพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร
20. เขียนบทบาทสมมติสั้น ๆ เพื่อใช้ในการแสดง

21. เขียนความรู้สึกอย่างมีวิจารณ์ญาณ

จากรูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว จะเห็นว่า ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการสอนได้หลายรูปแบบ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดผลงานแนวความคิดของตนเองออกมาในทางสร้างสรรค์ให้มากที่สุด

การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประทีป ศิริบังกช (2530: 32) ได้กล่าวถึง การวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า ครูต้องระมัดระวังมิให้บั่นทอนกำลังใจ ควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และเที่ยงธรรม วิธีที่ดีควรจะเป็นการวัดพัฒนาการของแต่ละบุคคล ดูความก้าวหน้าของผลงาน ไม่ควรใช้เกณฑ์ของผู้สอน หรือเปรียบเทียบผลงานกับคนอื่น

พิศมัย สิงห์แก้ว (2520: 36) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการแสดงออกทางภาษาที่ถือเป็นการสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. แสดงถึงความคิดริเริ่มอันมีรากฐานมาจากทุกความคิดเห็นของแต่ละบุคคลเองความคิดนั้นอาจจะไม่ใช่ความคิดใหม่ แต่เสนอความคิดนั้นในแนวใหม่ไม่ซ้ำกับวิธีที่คนอื่น เสนอมาแล้ว
2. เป็นความปรารถนาอย่างแท้จริงของผู้เขียนที่ต้องการแสดงออก
3. เป็นงานที่แสดงถึงความคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะและความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนอย่างแจ่มชัด

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518: 9-13) ได้เสนอข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนแต่ละเรื่องพอสรุปได้ ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง คำนึงถึงแนวคิด การจัดลำดับความคิด การขยายความคิดให้ชัดเจน
2. การใช้ภาษา พิจารณาการใช้คำ การผูกประโยค การสร้างย่อหน้าที่สมบูรณ์
3. รูปแบบ ใช้พิจารณาว่าทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนแต่ละชนิด เช่น บทความเรื่องสั้น ย่อความ ฯลฯ
4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ คำนึงถึงเรื่องสะกดการันต์ และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กุสุมา มานะสุนทร (2519: 56-57) ได้ศึกษาวิธีประเมินผลงานเขียนของผู้รู้หลายท่าน แล้วสรุปเป็นเกณฑ์ในการวัดผลการเขียนของนักเรียน โดยพิจารณาการคิดและจินตนาการ ความสามารถในการเรียบเรียง ลีลาในการเขียน และกลไกในการเขียนประกอบกัน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526: 87) ได้เสนอหลักการให้คะแนนการเขียนไว้ ดังนี้ คือ การให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบ ซึ่งได้แก่ การเขียนเรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความ สุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งให้คะแนน ดังนี้

เนื้อเรื่อง	25 %
การใช้ภาษา	25 %
แนวความคิด	30%
รูปแบบ	10%
ลายมือ การสะกดการันต์ การเว้นวรรคและย่อหน้า ความสะอาด	10 %

เสริม พงศ์ทอง (2521: 44-48) ได้ให้เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. อ่านเรื่องให้ตลอดอย่างน้อย 2 ครั้ง แล้วจัดลำดับความสามารถของนักเรียน เช่น สูง กลาง ต่ำ

2. อ่านและให้คะแนน แบ่งเป็นสัดส่วนตามความสำคัญ ดังนี้

ความคิดและความสามารถในการเรียบเรียง	5 ส่วน
การใช้ภาษา	4 ส่วน
กลไกประกอบการเขียน	1 ส่วน

และได้กำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นแบบให้คะแนนการเขียนดังนี้

ดีมาก	มีค่าเท่ากับ	5
ดี	มีค่าเท่ากับ	4
พอใช้	มีค่าเท่ากับ	3
เกือบพอใช้	มีค่าเท่ากับ	2
ต้องแก้ไขอีก	มีค่าเท่ากับ	1

พิศวาท ลัดดากุล (2523: 58-59) ได้ให้เกณฑ์การวัดผลงานเขียนไว้ดังนี้

ขั้นแรก อ่านงานเขียนของนักเรียนแล้วแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ความสามารถ คือ ดีมาก ดีปานกลาง พอใช้ และยังต้องปรับปรุง

ขั้นที่สอง ตรวจสอบให้คะแนนแบบพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. ความคิด	10 คะแนน
2. วิธีการเขียน	5 คะแนน
3. การใช้ภาษา	5 คะแนน
4. กลไกประกอบการเขียน	5 คะแนน

นอกจากนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523: 7) ได้ให้หลักในการประเมินผลงานเขียน ดังนี้

การที่จะตัดสินว่างานเขียนชิ้นใดเป็นงานสร้างสรรค์ ควรยึดหลัก 4 ประการ คือ

1. ให้ความแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบ หรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่น เป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง หรือดัดแปลงมาอย่างแยกกายด้วยภูมิปัญญาของตน
2. การใช้ภาษาคมคายกะทัดรัด ห้วนนี้เป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน
3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความปิติยินดี ความพิศวง ความสวยงาม ความซาบซึ้ง ความอาลัย ความมั่นใจ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันก็ได้
4. เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้รู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ โดยแยกคาย ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจ ในลักษณะของบันเทิงนาการ เป็นต้น

ไทด์แมน (Tidyman 1969: 60) ได้กล่าวถึงการพิจารณางานเขียนสร้างสรรค์ว่า ควรจะเน้นเรื่องความคิดเฉพาะตน ความรู้สึก และอารมณ์ที่แสดงออกอย่างมีคุณค่าในรูปของภาษาเขียน จากนั้นจึงให้ความสนใจในรูปแบบการเขียน การใช้คำเพื่อให้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนั้น การเขียนรูปประโยค ปรับปรุงเค้าโครงเรื่อง รวมทั้งรายละเอียดด้านภาษาอื่น ๆ

จากเทคนิคและวิธีการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบต่าง ๆ ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการสำรวจความสามารถของนักเรียน และตรวจสอบคุณภาพการสอนของครูด้วย ดังนั้นในการวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรจะคำนึงถึงความคิด จินตนาการที่แปลกใหม่ มีเหตุผล การเรียบเรียงเนื้อหาที่เป็นระเบียบและมีที่วางทำนองเฉพาะตน นอกจากนี้จะต้องเน้นที่การใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ด้วย

การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

จากความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่นักการศึกษาและผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ทำให้ไว้ แสดงให้เห็นว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่แสดงความสามารถด้านความคิดและจินตนาการของผู้เรียน รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เขียนประสบมา แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้ภาษาและสำนวนของผู้เขียนเองอย่างเสรี ดังที่ บุญยงค์ เกศเทศ (2524: 256) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ผู้เขียนจะต้องประมวลความรู้สัจนึกคิด และประสบการณ์ที่ฟังมีทั้งหมด สร้างงานเป็นจินตนาการออกมา ซึ่งเป็นงานที่ไม่มีขอบเขต รูปแบบ หรือข้อจำกัดที่แน่นอน นอกจากนี้ ประชุมพร ศุกรเจริญ (2520: 13) ยังได้กล่าวว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์นั้น คือ การเขียนที่เกิดจากความรู้สัจนึกคิด จินตนาการของผู้เขียน เขียนขึ้นมาในรูปแบบของตนเอง ไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์หรือแบบฟอร์มในการเขียน

สำหรับการเขียนเรียงความในปัจจุบัน มีผู้ศึกษาค้นคว้าได้กล่าวถึงการสอนเรียงความไว้หลายทัศนะ เช่น เพ็ญ เลียงจันทร์ (2521: 14) กล่าวว่า ปัจจุบันกิจกรรมในการสอนเรียงความ ควรจะจัดให้เป็นไปในแนวทางที่ส่งเสริมให้เด็กได้นำกิจกรรมทางการใช้ภาษามาใช้ให้มากขึ้น โดยกิจกรรมนั้นควรเป็นการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อที่จะให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนออกมา ในรูปของการพูดหรือการเขียนอย่างอิสระ และถูกต้องตามลักษณะของภาษา เพราะการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกอย่างสร้างสรรค์นั้นเป็นการฝึกประชาธิปไตยไปในตัวได้ด้วย นอกจากนี้ กรีนนี่ และ เพทท์ (Greene and Petty 1965: 379) ได้กล่าวว่า การเขียนเรียงความในสมัยนี้มีควรเป็นการฝึกความจำและเขียนได้ถูกต้องตรงตามเนื้อเรื่องที่ครูอ่านให้ฟังเท่านั้น แต่ควรเป็นการฝึกฝนให้เด็กได้แสดงออกทางการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จากความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแนวทางสอนเรียงความในปัจจุบัน ที่นักการศึกษาและผู้ศึกษาค้นคว้าได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงพอจะสรุปได้ว่า การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แต่ต่างกันตรงที่การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมีรูปแบบของการเขียนเรียงความอยู่ด้วย คือ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ส่วนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เป็นการเขียนโดยอิสระตามความต้องการของผู้เขียนเอง แต่ทั้ง 2 ประเภทต่างก็มีลักษณะการเขียนที่เหมือนกันคือเป็นการเขียนที่แสดงออกถึงจินตนาการ ความคิดแปลกใหม่ ผสมผสานกับความรู้สึคนึกคิดและประสบการณ์ของผู้เขียนเอง ที่ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เข้าใจความคิดของตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ จึงจัดเป็นวิธีการหรือรูปแบบหนึ่งของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการเขียนเรียงความที่สามารถให้นักเรียนเขียนผลงานออกมาในรูปของการสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์นี้ไปใช้ผสมผสานกับวิชาอื่น ๆ ที่เรียนด้วย สำหรับรายละเอียดต่าง ๆ ของการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์นั้น ผู้วิจัยได้กล่าวแยกเป็น 2 ประเด็นแล้ว คือ การเขียนเรียงความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งก็นับเป็นองค์ประกอบทั้งหมดของการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน เพราะการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์เป็นการผนวกเรื่องทั้งสองเข้าด้วยกัน รายละเอียดต่าง ๆ จึงยังคงเป็นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ อีก ดังจะกล่าวถึงต่อไป

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

ในการเรียนการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จะคำนึงถึงหลักสูตร วิธีการสอนของครูแล้ว ก็ยังมีองค์ประกอบที่อาจส่งผลการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ เช่น บรรยากาศในห้องเรียน การจัดสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าต่าง ๆ ในการเรียน บทบาทของครู และผู้ปกครองในการส่งเสริมด้านการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ฯลฯ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประสบความสำเร็จ ได้ดังที่ต้องการหรือไม่ จึงมีนักการศึกษาได้ศึกษาองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ไว้หลายประการ ดังนี้

บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

กรณีการ พวงเกษม (2531: 31) ใ้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในการเขียนไว้ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์อันดี โดยแสดงความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความนิยมชมชื่น ต่อข้อเสนอของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กยอมรับความคิดของเพื่อน และตั้งมาตรฐานพอที่เด็กจะสามารถไปถึงความสำเร็จได้
2. ให้เด็กได้ทำงานในห้องเรียนที่ไม่ตายตัว คือ มีการเรียนทั้งชั้นบ้าง เป็นหมู่บ้าง และในบางครั้งก็เป็นการเรียน เฉพาะตัว
3. จัดหาวัสดุการศึกษา ได้แก่ โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเขียนได้ง่ายและสะดวก
4. สอนเพื่อพัฒนาการเขียน ให้เด็กมีเสรีภาพและความพอใจในการเขียน
5. ถ้าเด็กยังไม่สามารถเขียนเป็นเรื่องได้ควรส่งเสริมให้เด็กเล่าเรื่องได้เสียก่อน แล้วจึงหัดเขียนโดยครูช่วยสะกิดคำยากให้
6. ให้เด็กรวบรวมความคิดในการแสดงออกสัก 2-3 นาที สำหรับเด็กบางคนที่ไม่สามารถจะเริ่มต้นเขียนเรื่องได้ง่ายเช่นผู้อื่น

นอกจากนี้ ประเทิน มหาพันธ์ (2519: 163-164) ใ้กล่าวถึงบรรยากาศและสภาพการณ์ที่จะส่งเสริมให้เด็กเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เด็กต้องรู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจ เป็นตัวของตัวเอง มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนและครู ครูต้องไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงอาการเยาะเย้ย เมื่อเพื่อนเสนอผลงานซึ่งตรงกับความเห็นของ กราโนสกี และโบเทล (Granowsky and Botel 1974: 663) ที่กล่าวว่าปัญหาในเรื่องความอับอายขายหน้าทำให้เด็กอึดอัดไม่กล้าตอบสนอง เด็กไม่กล้าแสดงออก และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ครูต้องชมเชย เพื่อให้กำลังใจแก่เด็ก ซึ่งตรงกับความคิดของ เอลลิส (Ellis 1972: 901) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมในเชิงสร้างสรรค์ในตัวเด็กต้องหลีกเลี่ยงวิพากษ์วิจารณ์เชิงทำลายและรุนแรง เพราะการแก้งานเขียนของเด็กนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความรู้สึกต่าง ๆ ของเด็ก

นิตยา ฤทธิโยธี (2518: 61) ใ้กล่าวถึง บรรยากาศที่จะส่งเสริมให้เด็กอยากเขียนไว้ว่า เด็กอยากเขียนเรื่องเมื่อมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมชวนให้เขียน การเขียนจะต้องอยู่ในขอบข่ายประสบการณ์ของเด็ก ครูอาจไม่รู้ว่สิ่งใดมีความหมายต่อเด็กหรือไม่ เด็กเองก็ไม่

สามารถจะบอกได้ว่าเมื่อไรจะเขียนได้ แต่มีสิ่งหนึ่งจะช่วยในเรื่องนี้ คือ เมื่อไรที่เด็กมีความประทับใจอย่างลึกซึ้งในประสบการณ์ หรือความคิดเห็นอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อนั้นเด็กก็พร้อมที่จะถ่ายทอดความคิดของเขาเป็นคำพูดได้

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดในการเขียนสร้างสรรค์นั้นต้องมีความเป็นอิสระ เปิดกว้าง ให้นักเรียนได้เป็นตัวของตัวเอง สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดและความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งทั้งนี้ครูจะต้องยอมรับในความคิดของนักเรียนแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน

สิ่งเร้าที่ช่วยในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

เจือ สตะเวทิน (2514: 9)กล่าวไว้ว่า สิ่งเร้าที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกคิด ได้แก่ รูปภาพ นานาชนิด ตั้งแต่รูปภาพธรรมดาจนถึงภาพการ์ตูน และภาพที่ใช้จะต้องเป็นภาพที่ให้ความหมาย เมื่อเด็กมองภาพแล้วสามารถจะค้นหาความหมายของภาพได้

สตอดทาเชอร์ (Staudacher 1968: 10-28) ได้กล่าวถึงสิ่งเร้าที่ช่วยในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. ใช้ภาพ ภาพที่ใช้ไม่ควร บอกเรื่องราวทุกอย่าง ควรเป็นภาพที่ไม่จบในตัวเพื่อให้นักเรียนฝึกจินตนาการ เช่น ภาพคนกำลังนั่งเฝ้าอะไรสักอย่างหนึ่ง แล้วครูก็ตั้งคำถามให้นักเรียนคิดว่า เขากำลังเฝ้าอะไร ทำไมจึงต้องเฝ้า
2. การตั้งชื่อเรื่องให้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนที่คิดไม่ออกว่าจะเริ่มต้นอย่างไร เรื่องที่ตั้งให้ไม่ควรจบในตัวเอง แต่ต้องให้นักเรียนได้ฝึกจินตนาการ เช่น เรื่องชายที่มีจมูกสีแดง ถ้านาฬิกาไม่ตีบอกเวลา ฯลฯ
3. เรื่องที่ยังไม่จบ ครูอาจใช้วิธีเล่าหรือเขียนเรื่องค้างไว้ให้นักเรียนเล่าหรือเขียนให้จบ
4. นิทานพื้นเมือง ครูอาจนำนิทานพื้นเมืองมาเล่าให้นักเรียนฟัง เรื่องที่เล่าเพื่อสร้างความสนใจเพื่อให้เด็กอยากเขียน เช่น ทำไมยี่ราฟมีคอยาว
5. ใช้กิจกรรมในวิชาอื่นเพื่อส่งเสริมการเขียน เช่น เรียนวิชาสังคม วิทยาศาสตร์ ครูอาจใช้กิจกรรมในวิชาเหล่านี้ให้นักเรียนเขียนเรียงความ
6. ใช้ลักษณะตัวละครในเรื่องที่นักเรียนชอบมาเขียน

7. การเล่าเรื่องให้ครูเขียน ใช้กับเด็กเล็กที่เริ่มเข้าเรียน

ในการที่จะกระตุ้นหรือรื้อให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากรู้อะไร อาจจะเป็นสิ่งของ วัตถุต่าง ๆ หรือวิธีการกระตุ้นของครูผู้สอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นอยากรู้อะไร จะแสดง ความคิดความสามารถของตนออกมา ซึ่งครูจะต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน รวมทั้งเข้าใจเด็ก นักเรียนของตนเป็นอย่างดีด้วย จึงจะสามารถรื้อให้นักเรียนอยากรู้อะไรและอยากรู้อะไรได้

บทบาทของครูในการส่งเสริมการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

ในการสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบ หลายอย่าง และองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งนั่นคือ ครู ผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดและมีบทบาทต่อการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมากที่สุด ดังเช่นที่ คานิง วิสัยจร (2526: 24) ได้กล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญตั้งแต่พยายามสร้างสถานการณ์ บรรยากาศ เพื่อให้เด็กสนใจในการที่ เด็กจะแสดงความคิดสร้างสรรค์ เพราะธรรมชาติของเด็ก มีความคิดต่าง ๆ ที่เด็กต้องการจะแสดง ออกด้วยการพูด และการเขียน หน้าที่สำคัญของครู ควรช่วยให้เด็กได้แสดงออกเมื่อเด็กต้องการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กมิให้ถูกทำลายไป

สมิธ (Smith 1972: 162-197) ได้กล่าวถึง การจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเขียน เรียงสร้างสรรค์ โดยครูต้องเตรียมโครงการจัดวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำคำใหม่ให้เด็กรู้จัก และนำไป ใช้ในการเรียนอย่างมีชีวิตชีวา วิธีการต่าง ๆ นั้นได้แก่

1. ใช้คำถามเพื่อรื้อให้นักทำงาน
2. สร้างบรรยากาศในการเขียน บรรยากาศเหล่านั้นอาจได้แก่
  - 2.1 นำเสียงแปลก ๆ มาให้นักฟัง เพื่อใช้ดึงดูดใจ
  - 2.2 เปิดดนตรีเบา ๆ ขณะเด็กทำงาน
  - 2.3 ให้อ่านคำประพันธ์หรือเขียนเรื่องจากภาพ
  - 2.4 ให้นำบรรยายฉากตามจินตนาการ
  - 2.5 จัดฉายภาพยนตร์ที่รื้อให้เกิดจินตนาการ
3. ใช้ความคิดเชิงสมมติ หรือความคิดที่ชวนสงสัยใคร่รู้เพื่อให้เด็กสร้างเรื่องราวต่อ เช่น สมมติตนเองว่าเป็นไอศกรีม หรือสมมติตนเองว่าเป็นนก แล้วจะเป็นอย่างไรต่อไป หรือ ความคิดที่ชวนสงสัยประหลาดใจ

กฤษี คำชาย (2519: 10) กล่าวว่า ในการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในการสร้างสรรค์เสียก่อน มิเช่นนั้นแม้ว่าครูจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ และทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ก็เพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจที่จะทำให้ขบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษา และไม่อาจสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

แอนเดอร์สัน (Anderson 1972: 321) กล่าวว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์จะสำเร็จผลสำหรับครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการและผลผลิตของการเขียนนี้ และเห็นด้วยกับความคิดที่ว่า ควรคำนึงถึงความคิดและภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจนมากกว่าความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในการเริ่มต้นเขียนแบบสร้างสรรค์

นิตยา ฤทธิโยธี (2518: 62) กล่าวว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของครูเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถ้าครูไม่มีความเห็นอกเห็นใจ ไม่มีความเข้าใจและไม่ส่งเสริม หรือช่วยเหลือเด็กแล้ว จะมีเด็กน้อยคนนักที่จะเขียนแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ เด็กๆจะไม่กล้าแสดงความรู้สึก หรือความคิดภายในให้ผู้ที่ไม่สนใจฟัง หรือคอยตำหนิติเตียนด้วยคำต่าง ๆ ที่เด็กใช้ ฉะนั้นครูที่เข้าใจเด็กจะต้องเป็นผู้คอยสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกทั้งครูจะต้องแสดงความสนใจกระตือรือร้นในการที่จะปูพื้นฐานในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ครูจะต้องระลึกไว้เสมอว่า การให้เด็กพอใจ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองนั้นจะทำให้เกิดความสำเร็จทางการเขียนอย่างสร้างสรรค์ในอนาคต การแก้ไข การสะกิดคำ และแบบฟอร์มการเขียนนั้นยังมีเวลาพอที่จะแก้ไขให้ถูกต้องได้ในภายหลังทัศนคติและความปรารถนาในการเขียนอย่างสร้างสรรค์มีความสำคัญเหนือกว่าในเบื้องต้น

แมคคี (Mckee 1969: 243-244) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่ต้องอาศัยการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียนอย่างเพียงพอ
3. ครูผู้สอนต้องใช้ความเพียรพยายาม และอดทนเป็นอย่างมาก

4. ควรให้นักเรียนเขียนในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด
5. ในการเขียนระยะเริ่มแรก การฝึกหัดของนักเรียนจะเป็นไปอย่างช้า ๆ อย่างไรก็ตามครูจะต้องพยายามให้เด็กเขียนออกมาในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
6. การพิจารณาผลงานของเด็ก ไม่ควรคาดหวังในคุณค่าทางวรรณศิลป์มากนัก
7. เมื่อเด็กมีผลงานเชิงสร้างสรรค์ออกมา ครูจะต้องประเมินผลให้เด็กทราบ เพื่อส่งเสริมกำลังใจและแก้ไขข้อบกพร่อง
8. ครูผู้สอน ควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดี และสามารถวิเคราะห์ประเมินค่างานเขียนประเภทนี้ได้
9. การที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้รับผลสำเร็จนั้นจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติโดยให้ครูและนักเรียนได้รับทราบร่วมกัน
10. ในการวินิจฉัยผลงานของนักเรียน ครูไม่ควรยึดหลักเกณฑ์ทางภาษามากนัก
11. ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทุกเรื่อง เด็กจะต้องเขียนออกมา โดยใช้ความคิดและภาษาของตนเอง
12. ในขณะที่มีการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กันอย่างแพร่หลายในโรงเรียน ครูควรระวังการเขียนที่แอบอ้างว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น งานเขียนที่ลอกเลียนแบบของผู้อื่น งานเขียนที่ปราศจากคุณค่า

นอกจากนี้ กรมการฝึกหัดครู (2522: 52-53) ได้กล่าวถึง การปลูกฝังและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก ในด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูผู้สอนควรปรับปรุงวิธีสอนและยึดหยุ่นเนื้อหาในลักษณะดังต่อไปนี้

1. เลิกบังคับให้เด็กทำตามคำสั่งของครูอยู่ตลอดเวลา เช่น การให้เด็กเขียนภาพตามแบบที่ครูเตรียมไว้
2. ส่งเสริมให้เด็กช่างสังเกต ช่างซักถาม และสนองตอบคำถามของเด็กด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น
3. ตั้งใจฟังคำถามแปลก ๆ ของเด็ก
4. นับถือความคิดแปลก ๆ ของเด็ก
5. แสดงให้เด็กเห็นว่า ความคิดของเด็กมีคุณค่าและเป็นประโยชน์

6. ยกย่องนักเรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ ค้นคว้าอยู่เสมอ โดยไม่ใช้วิธีชี้ด้วยคะแนน
8. กระตุ้นให้เด็กมีบุคลิกภาพสร้างสรรค์ด้วยการ
  - ก. ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น
  - ข. เปิดโอกาสเพียงพอให้เด็กฝึกการรับรู้ทั้ง 5 คือ ลมรส สูดกลิ่น สัมผัส ฟัง และพินิจพิจารณา
  - ค. ส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จ และลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง
  - ง. จัดความกลัว ความก้าวร้าวของเด็ก และสร้างความเชื่อมั่นพึ่งพอใจ และความมั่นคงปลอดภัยแก่เด็ก

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการเขียนเรียงความของนักเรียน ตั้งแต่ทัศนคติของครู ซึ่งครูจะต้องเข้าใจความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทั้งทางทฤษฎีและการนำมาปฏิบัติ มีวิธีการส่งเสริม สนับสนุนการเขียนของนักเรียนให้สามารถแสดงออกได้เต็มที่ ให้นักเรียนมีความรู้สึกสบายใจ และสนุกที่จะเขียนงานในเชิงสร้างสรรค์ออกมา และครูต้องคอยกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและกระตือรือร้นที่จะแสดงผลงานออกมาอีกตลอดเวลา

บทบาทของพ่อแม่ในการส่งเสริมการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

แอนโทนอฟสกี (Antonovsky อ้างถึงใน กรมการฝึกหัดครู 2522: 10) ได้ศึกษา ค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา แบบให้ความรักแบบเรียกร้องจากเด็ก และแบบจำกัดสิทธิของเด็กกับพฤติกรรมที่แสดงออก พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่สังเกตได้จากการเล่นที่แปลกใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงความรักของมารดา โดยการอุ้ม การเล่นด้วย และการปกป้องดูแลของมารดา การที่ความคิดสร้างสรรค์สัมพันธ์กับการแสดงความรักของมารดานั้น เพราะการแสดงความรักเป็นการเอาใจใส่เด็ก ทำให้เด็กได้รับความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งทำให้เด็กกล้าแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

มูสเซ็น (Musen อ้างถึงใน กรมการฝึกหัดครู 2522: 10) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ เด็กที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ถกเถียง

ปัญหาต่าง ๆ ได้ และบิดามารดาให้ความอบอุ่น เด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น นอกจากนี้ มุสเซ็นและคณะ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมและบรรยากาศในบ้าน พบว่า พ่อแม่และบรรยากาศภายในบ้านมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก เด็กที่มาจากบ้านและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแบบประชาธิปไตยจะเป็นผู้มีลักษณะคล่องแคล่ว กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้น

เฮอร์ล็อก (Hurlock อ้างถึงใน กรมการฝึกหัดครู 2522: 10) ได้รวบรวมผลงาน เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ คือบิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การให้ความรัก เคารพในสิทธิของเด็ก ให้ความเท่าเทียมกันในครอบครัว การอบรมเช่นนี้ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นขึ้นและมีความคิดสร้างสรรค์สูง ส่วนการเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน ทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่มและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516: 32) ได้ให้ข้อสังเกตว่า สังคมไทยแบบเดิมนั้น เป็นแบบไมตรีสัมพันธ์ ซึ่งมีระบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบไม่เน้นการฝึกหัดให้พึ่งตนเอง แต่เป็นการให้พึ่งผู้ใหญ่ อบรมแบบให้ความปกป้องคุ้มครองให้ความรัก แต่ไม่เป็นการให้เหตุผล เป็นการเสียสละ จึงทำให้บุคลิกของคนไทยเป็นแบบลักษณะที่มีความเอื้อเฟื้อ เกรงอกเกรงใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

วินิต เกตุขำ (2515: 40) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น และการให้คำแนะนำชี้แจง เหตุผลต่าง ๆ อันมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย มีแนวโน้มจะทำให้บุตรมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนการเลี้ยงดูแบบลงโทษตามอารมณ์อย่างไม่มีเหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของบิดามารดาที่ปล่อยปละละเลย บุตรนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับความคิดสร้างสรรค์อย่างเห็นได้ชัด

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีส่วนสำคัญยิ่งต่อการปลูกฝัง และสนับสนุนความเจริญงอกงามทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยเฉพาะการเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำแนะนำและอธิบายเหตุผลต่าง ๆ ให้เด็กเข้าใจ จะเป็นแนวทางให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างดีที่สุด ซึ่งจะรวมไปถึงการพัฒนาความคิดในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วย

ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีผู้ที่ศึกษาค้นคว้าโดยตรงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำผลการศึกษาของผู้ที่ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ใกล้เคียงมากที่สุดมากล่าวประกอบเพื่อเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น

เกรียงศักดิ์ พราวศรี (2516: 11) ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคการศึกษา 5" ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟัง การสะกดคำ ความสามารถในการอ่าน

บังอร พุ่มสะอาด (2517: 53) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ดระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่างกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง จะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ

เพชร ทักษิณ (2523: 30) ได้สรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย กับความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไว้ว่า ความสามารถทั้งสองด้านนี้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก นั่นคือ ถ้านักเรียนคนใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง ย่อมมีแนวโน้มที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงด้วย แต่นักเรียนคนใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ ย่อมมีแนวโน้มว่าจะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาต่ำไปด้วยเช่นกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้วยเช่นกัน และมีแนวโน้มว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงน่าจะมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์สูงตามไปด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศ

เพ็ญ เลียงจันทร์ (2521: 48-51) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการสอนเขียนเรียงความตามแบบปกติด้วยแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเรียงความแบบสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ในการสอนเรียงความสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเรียงความแบบปกติ

เพชร ทักษิณ (2523: 62) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเรื่อง" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนที่ครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง

พิศมัย สิงห์แก้ว (2520:104) ได้ศึกษาเรื่อง "การใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรย์รงค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์" ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรย์รงค์ เป็นสื่อ หรือโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นจะช่วยให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์สูงกว่าการสอนโดยแบบธรรมดา

ประชุมพร ศุภกรเจริญ (2520: 64) ได้ศึกษาเรื่อง "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2" ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guildford) มากกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนการใช้แบบฝึก แสดงว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ดเพิ่มขึ้น

ยุพา ขนอนคราม (2520: 70) ได้ศึกษาเรื่อง "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรอง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนประถมของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนประถมสาธิต มีความเห็นตรงกันว่า แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองนี้เป็นแบบฝึกที่น่าสนใจไปใช้ประกอบการสอนเขียนร้อยกรองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้อย่างเหมาะสมมาก

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2523: 86) ได้ศึกษาเรื่อง "การสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ทรัพยากรร่วมสมัยในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.23/81.03 หมายความว่า นักเรียนสามารถทำแบบฝึกได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 83.23 และสามารถทำข้อสอบหลังเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 81.03 แบบฝึกทักษะนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แสดงว่าการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการเขียนก้าวหน้ากว่าเดิม

สาตินี บุโรตม (2523: 87) ได้ศึกษาเรื่อง "การสร้างแบบฝึกวาดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย" ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกวาดภาพมีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้งด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดละออ

พิศวาท ลัดตากุล (2524: 71) ได้ศึกษาเรื่อง "การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะนี้มีส่วนทำให้นักเรียนมีทักษะและความสามารถในการเขียนเพิ่มขึ้น

อนงค์ บุญเลิศ (2522) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบการสอนเรียงความโดยใช้สิ่งเร้ากับการสอนเรียงความแบบปกติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนโดยการใช้สิ่งเร้ามีความสามารถในการเรียงความสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากแบบปกติ มีความสามารถด้านการใช้ภาษาเพิ่มขึ้น

กิ่งกาญจน์ สิริสุนทร (2520: 56) ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางภาษากับการวัดความสามารถในการเรียงความ" ผลการวิจัยพบว่า คะแนนจากแบบทดสอบการใช้ภาษามีความสัมพันธ์กับคะแนนจากการเรียงความ และเป็นตัวพยากรณ์ความสามารถในการเรียงความได้ดีที่สุด

ประทีป ศิริบังกช (2530: 76) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติ กับใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์" ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความสูงกว่ากลุ่มควบคุมเขียนโดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติ

อุดมลักษณ์ ช้อยศิริ (2531: 76) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้อย่างแบบฝึกกับใช้กิจกรรมตามคู่มือครู" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ฝึกทักษะตามกิจกรรมคู่มือครู

ปาริชาติ พุดน้อย (2525: 68-69) ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของครูภาษาไทย เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการใช้ภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่าสื่อมวลชนช่วยส่งเสริมการใช้ภาษาไทยของนักเรียนด้านการเขียนน้อยมาก ทั้งในด้านแบบอย่างการเขียนส่วนที่ถูกต้องเหมาะสม แบบอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย และแบบอย่างการเขียนแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อการใช้ภาษาของนักเรียน คือ สื่อมวลชนใช้ภาษาอย่างไม่ระมัดระวังไม่ถูกต้องเหมาะสม นักเรียนมักเชื่อถือการใช้ภาษาของสื่อมวลชนว่าถูกต้อง จึงใช้ตามรวมทั้งไม่สามารถสังเกตข้อผิดและนักเรียนสนใจสื่อมวลชนในด้านบันเทิงมากกว่าด้านที่เป็นสาระวิชาการ

ต่างประเทศ

คอฟคา (Kofka : 1971) ได้ศึกษาเรื่อง "การใช้สิ่งเร้าต่อเนื่องกัน 3 อย่าง โดยหมุนเวียนกันในการสอนเรียงความ สิ่งเร้าที่ใช้ได้แก่ สิ่งเร้าด้านการฟัง การได้เห็น และการสัมผัสกับนักเรียนระดับ 4-6" ผลการวิจัยพบว่า การเขียนที่ไม่ได้ให้สิ่งเร้าจะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความดีกว่าการใช้สิ่งเร้าทั้ง 3 อย่าง

โอเวนส์ (Owens : 1972) ได้ศึกษาเรื่อง "ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน เกรด 3 เกี่ยวกับทักษะในการติดต่อสื่อสาร โดยให้เขียนจากโปรแกรมการอ่าน" ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม และนักเรียนหญิงมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มากกว่านักเรียนชาย

โวลเตอร์ (Volter : 1976) ได้ศึกษาเรื่อง "ผลของการส่งผลในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นยังไม่มีความสามารถในการเขียนทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะ การให้เขียนเรื่องอดีตชีวิตประจำวัน ๆ แล้ว ครูให้คำติชม เพื่อเสริมกำลังใจจะช่วยให้ นักเรียนได้ปรับปรุงวิธีการเขียนของเขาให้ดีขึ้น และนักเรียนที่รู้จักประเมินผลตนเองในการเขียน

อยู่เสมอ พร้อมทั้งมีการเขียนแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเขียนอย่างน้อยที่สุดเป็นผู้ที่มีความสามารถทัดเทียมกับนักเรียนที่คอยรับฟังคำติชมจากครูฝ่ายเดียว

เคอร์นัท (Curnutt : 1979) ได้ศึกษาเรื่อง "ผลลัพธ์ของผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และนักเรียนที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยมีการอ่านในใจประกอบ" ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยใช้การเขียนแบบสร้างสรรค์หรือการอ่านในใจประกอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่มีผลแสดงว่าวิธีหนึ่งดีกว่าอีกวิธีหนึ่ง

ไวโร (Vairo:1976) ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการเขียนอย่างสร้างสรรค์กับทักษะทางภาษาด้านความเข้าใจในการอ่าน การใช้ภาษา คำศัพท์ และการสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 6 และ 8" ผลการวิจัยพบว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับทักษะทางภาษาด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ระดับชั้น

เชนค์ โรแมน (St.Romain ; 1975: 244-A) ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาความแตกต่างในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้สิ่งเร้าที่ต่างกัน" สิ่งเร้าที่ใช้ 1. โดยการอภิปราย 2. ใช้ฟิล์มและภาพทดลองกับนักเรียนระดับประถม ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบความแตกต่างของทั้ง 2 กลุ่ม แต่พบว่าวิธีอภิปรายในกลุ่มทดลองจะทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่ม

แฟรงค์ อี. วิลเลียมส์ (Frank E. William : 1971: 358) ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับคะแนนของวิชาการหมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปภาษา ดนตรี และศิลปะ" ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปภาษา วิชาดนตรี และวิชาศิลปะ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

โทเรียน (Torian 1977: 7593-A) ได้ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาและการวัดผลกระบวนการสอน ซึ่งประกอบด้วยแผนการสอน วิธีการสอนและเทคนิคการสอน เพื่อพัฒนาความคิดด้านจินตนาการด้วยตัวเองโดยใช้โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ C.W.P. (Creative Writing Program) ของนักเรียนระดับกลาง ในโรงเรียนประถมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า

1. โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (C.W.P.) สามารถพัฒนาความคิดด้านจินตนาการของนักเรียนกลุ่มทดลองได้
2. นักเรียนกลุ่มทดลองพอใจการแต่งบทหรือกรองในโปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (C.W.P.) เป็นอย่างมาก เพราะทำให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกด้านจินตนาการของแต่ละบุคคล เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก แบบการเขียน ตลอดจนการเลือกคำในการเขียน

3. บรรยากาศในการเขียนมีความจำเป็นมากสำหรับการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์
4. ภาษาจะเป็นสื่อช่วยในการถ่ายทอดความคิดด้านจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละบุคคล

โจบี (Jobe 1975: 7529-) ได้วิจัยเรื่อง "สิ่งที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนในการเลือกหัวข้อการเขียนสร้างสรรค์โดยเสรี" ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อนักเรียนมีเสรีภาพที่จะเลือกหัวข้อด้วยตนเอง นักเรียนมักจะเลือกเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพื่อน เรื่องสัตว์ และเรื่องส่วนตัว
2. อิทธิพลสำคัญในการเลือกหัวข้อนั้นมีผลมาจากแรงกดดันภายในความรู้สึกนึกคิดของเด็กเอง จากประสบการณ์ตรง และจากหนังสือ

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เพราะเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็กไทย ให้สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเสรี และมีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัย ทักษะ ทักษะ ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางโรงเรียนและทางบ้านควรร่วมมือกันสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถทางด้านภาษาโดยเฉพาะด้านการเขียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย